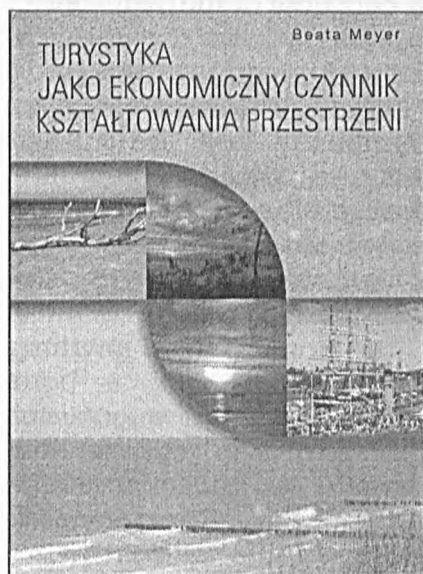

Turystyka jako ekonomiczny czynnik kształtowania przestrzeni (Tourism as an Economic Factor in Spatial Development)

BEATA MEYER

Rozprawy i Studia, t. (DCXIX) 545

Uniwersytet Szczeciński

Szczecin 2004

ss. 436

W 2004 r. na rynku publikacji naukowych pojawiła się książka autorstwa Beaty Meyer pt. *Turystyka jako ekonomiczny czynnik kształtowania przestrzeni*. Pomimo wyraźnej sugestii zawartej w tytule, mówiącej o jej ekonomicznym charakterze, pracę należy traktować jako opracowanie interdyscyplinarne zawierające oprócz ekonomii zagadnienia będące przedmiotem zainteresowania innych dyscyplin naukowych, np. geografii czy nauk społecznych. Biorąc pod uwagę złożoność pojęcia, jakim jest „przestrzeń” (w tym również przestrzeń turystyczna) oraz elementy, które ją tworzą, a także procesy, jakie w niej zachodzą, ujęcie takie wydaje się być w pełni uzasadnione.

W rozdziale pierwszym Autorka omawia teoretyczne podstawy kształtowania przestrzeni ekonomicznej, prezentując zarówno definicje podstawowych pojęć, typy przestrzeni, jak i jej cechy swoiste. Oryginalnym elementem tej części pracy jest autorska propozycja definicji przestrzeni oraz klasyfikacja czynników ją kształtujących. Część rozważań poświęcono relacjom między przestrzenią a procesami gospodarczymi ją zawłaszczającymi oraz konfliktem przestrzennym wynikającym z tego powodu.

Problematykę rozwoju turystyki w przestrzeni, koncentrując się na klasyfikacji i charakterystyce czynników, które o tym rozwoju decydują, podjęto w rozdziale drugim. Rozważania te poprzedzone zostały przeglądem i dyskusją dotyczącą definicji i koncepcji przestrzeni turystycznej. Krytyczne podejście do prezentowanych koncepcji świadczy o ugruntowanych i oryginalnych poglądach autor-

In 2004 a book entitled *Turystyka jako ekonomiczny czynnik kształtowania przestrzeni* by Beata Meyer appeared on the academic publication market. Despite the title which clearly suggests the economic character of the book, it should be treated as an interdisciplinary publication, which apart from economics also presents issues typical of other disciplines e.g. geography or the social sciences. Considering the complexity of the notion of ‘space’ (including tourism space) and its elements and processes, such an approach seems to be fully justified.

In Chapter I the author discusses the theoretical rudiments of economic space and presents definitions of basic concepts, types of space and their characteristics. An interesting element of this part is the original suggestion for a definition of space and a classification of factors affecting it. Part of the discussion is devoted to the relation between space and the economic processes occurring within it, as well as to spatial conflicts resulting from those relations.

Chapter II presents the issues of tourism development in space, and the focus is on the classification and description of factors determining this development. These considerations are preceded by a review and discussion of different definitions and concepts of tourism space.

ki dotyczących prezentowanej tematyki. Szkoda tylko, że niektóre koncepcje zostały potraktowane jedynie sygnałnie, a Autorka skoncentrowała się głównie na tych, które posiadają wyraźne nachylenie geograficzne. Druga część rozdziału traktuje o walorach turystycznych jako podstawie rozwoju turystyki. Autorka wskazuje, że źródłem walorów jest szeroko rozumiane środowisko geograficzne, a jego stan może być jednocześnie determinantą i konsekwencją działalności (aktywności) turystycznej. Stwierdza także, że rozwój turystyki może być przyczyną daleko idących zmian zachodzących w środowisku społeczno-kulturowym. Charakterystyka czynników ekonomicznych określających miejsce turystyki w przestrzeni w zależności od etapu jej rozwoju jest końcowym zagadnieniem poruszonym w tym rozdziale.

Turystyka jako stymulator rozwoju ekonomicznego przestrzeni stanowi przedmiot rozważań w kolejnym, trzecim rozdziale omawianego opracowania. Przestrzenne konsekwencje rozwoju turystyki w ujęciu ekonomicznym omówione zostały w podziale na obszary recepcyjne, tranzytowe oraz generujące ruch turystyczny. W przypadku obszarów recepcyjnych, które szczególnie interesują Autorkę, analizę poszerzono uszczegóławiając zagadnienia związane z pozytywnymi i negatywnymi aspektami omawianego rozwoju. Ostatnią część rozdziału stanowi problematyka roli turystyki w zagospodarowaniu przestrzennym oraz znaczenie polityki turystycznej w rozwoju charakteryzowanej przestrzeni.

Obszerne studium przypadku stanowiące rozdział czwarty jest szczegółową analizą determinant rozwoju turystyki oraz określenia poziomu jej rozwoju w dwóch skalach przestrzennych (regionalnej – województwo zachodniopomorskie i lokalnej – gmina Rewal). W obu przypadkach scharakteryzowano procesy przestrzenne zapoczątkowane przez rozwój turystyki oraz ich konsekwencje dla funkcjonowania miejscowego systemu społeczno-gospodarczego, a także wskazano na ich podobieństwa i różnice występujące w różnych skalach przestrzennych. Autorka nie poprzestaje tylko na charakterystyce terytorialnego systemu społecznego i środowiska geograficznego oraz uwarunkowań historycznych czy atrakcyjności turystycznej, ale omawia także zagadnienia związane z ruchem turystycznym i jego obsługą jako przyczynami i konsekwencjami zmian w przestrzeni. Rozdział ten, wykorzystując zaprezentowane wcześniej rozwiązania teoretyczne, stanowi jednocześnie podstawę sformułowanej i za-

definicji i koncepcji przestrzeni turystyki. The critical approach shows the author's well-established and original views regarding the topic. Regrettably, some concepts are treated marginally and the author focused mainly on those which are geography-oriented. The second part of the chapter is devoted to tourism assets as a basis for tourism development. The author points to the fact that the source of assets is the geographical environment, and its condition can be both a determinant and a consequence of tourist activity. She also claims that tourism development can cause far-reaching changes in the socio-cultural environment. The last issue discussed in this chapter concerns those economic issues which define the place of tourism in space, dependent on the development stage.

Tourism as a spatial economic development stimulator is the subject of Chapter III. The spatial consequences of tourism development from an economic perspective are discussed in reference to reception, transit and tourism-generating areas. In the case of reception areas, which are of particular interest to the author, the analysis included a detailed description of positive and negative aspects of development. The last part is devoted to the role of tourism in spatial infrastructure, as well as to the significance of tourism policy in the development of the area described.

The large case study presented in Chapter IV is a detailed analysis of tourism development determinants. Development has been evaluated on two spatial scales (regional – West Pomerania *Województwo*, and local – Rewal *Gmina*). In both cases the author described the spatial processes initiated by tourism development and their consequences for the local socio-economic system, as well as pointing to the similarities and differences among them on different spatial scales. The author does not stop at the description of the spatial variations in the social system, geographical environment and historical situation or tourist attractiveness, but also discusses issues related to tourism and its service as causes and

prezentowanej przez Autorkę w kolejnym rozdziale oryginalnej koncepcji funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego w przestrzeni zdominowanej przez działalność (aktywność) turystyczną.

Przedstawiona koncepcja zwraca uwagę na konieczność utrzymania ładu przestrzenno-gospodarczego, który pomimo konieczności zachowania wysokiej pozycji konkurencyjnej obszaru może być osiągnięty poprzez konsekwentne stosowanie zasad rozwoju zrównoważonego. Na szczególną uwagę zasługuje systemowe (także w układzie graficznym) ujęcie więzi przestrzenno-funkcyjnych budujących przestrzeń ekonomiczną obszaru recepcji w relacjach z otoczeniem zewnętrznym.

Zarówno język pracy, jak i bogaty materiał ilustracyjny sprawiają, że praca może być wykorzystana nie tylko przez ekonomistów, ale także przez osoby zajmujące się rozwojem turystyki jako zjawiskiem o charakterze przestrzennym w ujęciu geograficznym czy socjologicznym. Liczne, czytelne schematy, tabele, wykresy o charakterze porządkującym sprawiają, że książka oprócz wartości naukowej posiada również duży walor dydaktyczny, co zdecydowanie podnosi jej ogólną ocenę.

results of changes in space (spatial transformations). This chapter, referring to theoretical solutions presented earlier, is the basis for an original concept of a socio-economic system functioning in a tourism-dominated space, which is presented in the following chapter.

The concept highlights the necessity of maintaining spatial and economic order, possible through a strict application of sustainable development rules, despite the fact that a highly competitive position for an area must be sustained. It is worth noting that the systematic approach (also represented graphically) to spatial-functional links creates the economic space of the reception area in relation to its wider external location.

Both the language and the numerous illustrations make the book useful not only to economists but also to others dealing with tourism development as a spatial phenomenon from a geographical or sociological perspective. Numerous clear tables and graphs give high educational and academic value to the book, adding to its overall worth.

Bogdan Włodarczyk

Uniwersytet Łódzki

Katedra Geografii Miast i Turyzmu

94-047 Łódź, ul. Kopcińskiego 31

bowlo@poczta.onet.pl